

גליון תזרני בהלכה, אגדה ומוסר

דברי מאיר

מאוצרותיו של הרב"ג רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד

חשוון התשפ"ב

גליון מס' 38

השיעור השבועי בהלכה ואגדה של מורנו הרב שליט"א אי"ה מידי יום רביעי בשעה 18:15 בבנין ישיבת 'חכמת שלמה' (נויבירט) רח' הזייד"א 21, בית וגן - ירושלים

אמר רבי מאיר

המאמר ההודשי ממורנו הרב שליט"א

אור חיים

פרקי חיים מדבותינו הקדושים שיום פקידת שנתם בחודש זה

ביותר מבדיל בינינו לבין כל הנחשים והקליפות, ולכן "ואיבה" זה ראשי תיבות: "ו'שמרו ב'ני י'שראל א'ת ה'שבת" - שע"י שמירת השבת נעשית איבה בינינו לבין הנחש. וכמו כן זה ראשי תיבות: "ו'לכל ב'ני י'שראל ה'יה א'זר" וזה רמז לנר של שבת, ואיתא בגמרא (שבת): "הזהיר בנר הויין ליה בנין תלמידי חכמים", וזה רומז בראשי תיבות "ואיבה" לפסוק: "י'ברך א'ת ה'נערים ו'יקרא ב'הם", היינו שע"י שמירת השבת והדלקת הנרות יזכו לבנים ת"ח ויתברכו הנערים, ומסיים הפסוק: "וידגו לרב בקרב הארץ" - היינו שימצאו דגים טובים לשבת. ומסיים שם בדבר פלא, שמיד שהוא גמר לדרוש את הדרוש הזה הגיע דג גדול לכבוד שבת אחר שהיה מחסור בדגים, ומי יודע כמה דרך הוא עשה בנהר בשביל לבוא עד אליו, וזה נפלא!

< לנצל את שבתות החורף
וא"כ יש לנו להחשיב ולייקר את שבתות החורף הארוכות ולנצלן, וזה הקדושה שיש לנו גם אחרי החגים, ונזכה כולנו לבנים ת"ח, אמן.

אחרי החגים...

< ה' אחד

עברנו כעת את חודש החגים, ויש הרבה שעצובים קצת על ימים גדולים כאלו שהלכו מעימנו - וידוע מה שהיה אומר הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זיע"א במוצאי שמחת תורה: "אותו ה' של "אתה בחרתנו' הוא ה' של 'אתה חוננתנו!' - היינו שה' נשאר עימנו כל הזמן.

ויש עוד לציין לעניין זה של "שבת קודש", שהיא נשארת עימנו לאורך כל השנה ומגיעה בכל ז' ימים, וזה גם מאוד מעודד.

< השבת מבטלת את ה"איבה" של הנחש

קראנו בפרשת בראשית על העניין של חטא אדם הראשון, וכתוב בפסוק: "ואיבה אשית", היינו שה' אמר שהוא יעשה תמיד איבה ומריבה בין הנחש לבין האדם, וראיתי דבר נפלא מהגאון ר' יוסף נחמיה קורניצר זיע"א, רבה של קראקא לפני השואה (בדרשותיו):

שהרי הנחש רומז על היצר הרע והשטן וכל כוחות הרע כידוע, ועניין שבת קודש שהוא היום הקדוש

ז' בחשוון - היארצייט של הגה"ק ר' יהודה מאיר שפירא מלובלין זיע"א. הוא ייסד את ישיבת "חכמי לובלין" בפאר ובהדר [מעיר הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי' שהוא הראשון שעשה ישיבה עם פנימייה], כי סבר שלבן תורה צריך להיות הכי מפואר, ולכן לקח מבשלות הכי טובות, וכן חדר כביסה וגיהוץ, ובנין מפואר עם גינה סביבו.

צילום: ויקיפדיה

כמו כן הציל את כל כלל ישראל שכל יהודי ילמד - והכריז ב"כנסיה הגדולה של אגודת ישראל" על הדף היומי - וחזונו היה שיהודי מלאס אנג'לס יפגש עם יהודי ממרוקו וכדו' יוכלו לדבר בלימוד כי כולם לומדים את אותו הדף, ורואים עד היום שבזכות זה שזה מחייב יום יומי כל איש עמל לומד דף היומי, וזכה בזה.

מי שפרסם את זה הרבה היה הגה"ק ה"אמרי אמת" מגור זיע"א שהיה אדמו"ר לרבבות ומנהיג היהדות החרדית בפולין כולה, שבר"ה הראשון אחרי ההכרזה נכנס לביהמ"ד ואמר ללמוד דף היומי [מעיר הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי': הוא לא אמר - אלא נכנס לבית המדרש והתחיל ללמוד את הדף היומי, ובתוך שעה קלה לא נותרה גמרא אחת...].

היה נואם בחסד, ונאם ב"סיים" הפולני. הוא היה אומר על דברי הגמ' (כמדומה ברכות ס"א) שאחד הלך לטבוע באניה במים שאין להם סוף [שיש נידון שמתירין את אשתו כי אי אפשר כמעט להנצל] ובסוף מצאו ר' עקיבא ושאלו: איך נצלת? אמר לו: "דף של ספינה נזדמן לי!" ואמר הגאון הנ"ל ש"דף של ספינה" זה רמז לדף הגמרא [אולי כי התורה נמשלה למים] שמציל את האדם...

ט' חשוון - היארצייט של הגאון האדיר ר' שמעון יהודה הכהן שקופ זיע"א (נפטר בשנת ת"ש) - וידוע ממרן ה"אמרי אמת" מגור זיע"א שאלמלא פטירת מרנן הגר"ש שקופ, הגרב"ב לבוביץ [ומוסיף הבה"ח ר' דניאל הירש שיחי': הגר"ח"ע גרודז'ינסקי] זיע"א שנפטר באותה שנה, לא היתה פורצת השואה הנוראה - בגלל שהגינינו על העולם בכח עמל התורה שלהם! ובאמת בזה"ק (פרשת בא) מבואר "בחומר ובלבנים וכו', חומר - דא ק"ו, ובלבנים - ליבון הסוגיא, ובכל עבודה בשדה - ברייתא. ורואים שע"י ליבון ועמל הסוגיות ניצלים מהכל!

ת.נ.צ.ב.ה.

(מתוך שיעור - ח' חשוון תש"פ)

מאורי האש

סיפורי מופת והנהגות קודש
מגדולי ומאורי הדור שליט"א

אורה - זו תורה

מכתבי תורה והוראה
של מורנו הרב שליט"א

מגדולי משפיעי רוח הטהרה, היראה והחסידות בדורנו הוא הגאון הצדיק רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א (נולד ב-ט' חשוון התשכ"ח), פה מפיך מרגליות, שגודע בכל תפוצות ישראל בשיחותיו המוסריות הנוקבות, המרתקות והנפלאות, ובכתבי 'באר הפרשה' ו'באר החיים' הנחמדים מזהב ומפז רב, והוא מגזע תרשישים - בנו של כ"ק אדמו"ר מלעלוב (בני ברק) זי"ע, ונקרא על שמו של זקנו כ"ק אדמו"ר מקרלין זי"ע - וכ"ק אדמו"ר מזוטשקא זי"ע לקחו לו לחתן לבתו.

נביא כאן שביבים מדבריו (מתוך 'באר הפרשה' - בראשית תשפ"א) הנוגעים לימים אלו שאחרי הימים הנוראים והתחלת חומש בראשית: "יש שאמרו כי לתיבת 'תשרי' יש כמה פירושים, א. מלשון התרה - 'שרי ואסר' כי בחודש זה יכול האדם להתיר עצמו מבית האסורים ברוחניות, ולקרוא דרוך ל'נשמתו' להיכנס ולבוא לשערי תורה ומצוות וקרבת אלוקים. ב. מלשון 'שריר וקיים', שיקיים היטב בלבו את השפעת חודש זה לכל השנה הבעל"ט.

"ואיתא מהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע על הא דכתיב בפרשתו (ג), ט' ו'יאמר לו איכה, וז"ל. סיפר על אחד החסידים שעמד על הגשר במרכז העיר ווארשא וראה איך שבני אדם רצים אצים כמבולבלים, ואמר, רבש"ע, היכן אתה והיכן אני.

"כיוצא בדבר, אמר לו הקב"ה לאדם איכה - התבונן היכן היית קודם החטא... למעלה מדרגת מלאכים, ועכשיו איפה אתה, איך נפלת כ"כ. וכן בשבת קודש זה צריך כל יהודי לומר לעצמו, איכה, הלא אך זה עתה היה חודש תשרי, ר"ה עשיית יוה"כ סוכות ושמ"ע ושמחת תורה, אשר כל אחד התעלה והרגיש בעצמו התעוררות הלב, איכה, איך כבר שכחת מהכל וכלא היה כלום חזרת לקדמותך..."

צילום: אהרן בירן לימוביץ

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. וכן סיפר לי [לפני שנים] הרב תפילינסקי שליט"א ממאה שערים - שהיה מקורב אצל מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל וכיבדו מאד - שפעם הוא בעצמו הגיש לפני מרן הגרי"ש זצ"ל רשימה של רבנים בדורנו, ושאל אותו על מי מהם אפשר לברך "ברוך שחלק" בשם ומלכות? ומרן הגרי"ש זצ"ל עבר על כל הרשימה וסימן "וי" על יד שמו של מרן הגר"מ פיינשטיין בלבד. ועוד מעשה סיפר לי מו"ר שליט"א שתלמיד חכם אחד בירך "ברוך שחלק" בשו"מ על מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ומיד תפס אותו הגרי"ש בבגדו והורה לו בנחרצות לומר "בשכמל"ו". ואמר מו"ר שליט"א שמלבד ענוותנותו הגדולה של מרן הגרי"ש זצ"ל שרואים כאן, עוד מוכח ממעשה-רב זה שהוא פסק מצד ההלכה שאין לברך "ברוך שחלק" אפילו על גדול כמותו - שהרי הוא ידע להפריד בין ה"רגשות" לפסיקת ההלכה, כידוע, וגם הכיר וידע את ערך עצמו, ואפילו הכי סבר שזו היא ברכה לבטלה. ולכן, מי שרוצה יכול לברך על כל מי שרוצה, רק בלי שם ומלכות.

ח. בשעת סכנה ומלחמה בודאי שמותר - וסומכים בזה על דעת השו"ע בסי' רנ"ב.

בס"ד, ט"ז סיון תשפ"א

לכבוד הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א - בעמח"ס דברי מאיר, של' וברכה.

הסתפקתי בכמה שאלות בשבועות האחרונים, ואשמח לקבל מכת"ר שליט"א תשובות לדינא.

א. האם יש חיוב לענות אמן על או"א רצה במנוחתו בשבת קודש בתפילת החזרה, שאומרים קדשנו במצוותיך וכו'?

ב. א' מטופל בב' מרפאות שיניים בעפולה של ערביים, ובא' הוא עשה בדיקת שיניים שנמחייב בו בתשלום והוא לא זוכר ובאיזה מהם, וגם המרפאת שיניים שואל אותם אם הוא חייב וזו לא רשום אצלם, האם זה כמו הפקעת הלוואתו ואי"צ לשלם?

ג. האם יש כשכותבים על כהן או לוי, צריך לכתוב עליהם הלוי או הכהן, ואם נימא שכן, האם דוקא בכהן שיש דין וקדשתו, או שיש גם ענין בלוי?

ד. האם אדם שנוסע לבית מלון או לצימר וכדו' לשבת שייך בו הדין של הוצאות שבת חוזרות, כי אומר שרוצה שבת יותר רגועה ושקטה, בלי הרבה טירחא, וגם עצם זה שמחליף אוירה זה מוסיף לעונג שבת שלו?

ה. האם אדם שקונה בחנות זולה מחמת שהיא פתוחה בשבת והולך לקנות בחנות יקרה, האם הוא כלול בהוצאות שבת חוזרות?

ו. האם אדם שקונה בחנות יקרה מחמת שהיא קרובה לביתו, אם מחמת זה יספיק לנוח וכו' נראה שחשיב בכלל הוצאות שבת, דהרי יכניס את השבת יותר רגוע, והוי לצורך השבת?

ז. הנה נח' בפוסקים האם היום מברכים ברוך שחלק מחמתו ליראיו על גדולי הדור, ויש פוסקים שסוברים שיש לברך, וכ"א לפי הגדרתו, ויש לשאול האם יש על מי לברך היום ברוך שחלק, כי שאלתי לכמה רבנים ולא אמרו לי תשובה, כי אם יאמרו על רב אחד, אז אולי יכנסו לביזוי חכמים, ואשמח לדעת מה דעת כת"ר שליט"א בנידון?

ח. האם מותר להשאיר את הרדיו פתוח על הגל השקט בשבת קודש, ואף שעתה שאלה זו אינה נוגעת לע"ע, מ"מ כיון שראיתי שנח' הפוסקים בדבר, אשמח לחו"ד של כת"ר?

בברכת התורה וישכ"ג על הכל
הצב"י יוסף אביטבול - מח"ס שערי יוסף ושא"ס

להלן תשובות מוה"ר שליט"א |

א. לא נהגו לענות על זה אמן [משא"כ בתפילת ר"ח, וביעלה ויבוא].
ב. אינני דן בדיני ממונות.

ג. יש שאמרו שבלוי יש ענין - כדי שלא ישתכח שהוא לוי, ובכהן צריך לכתוב מדין וקדשתו".

ד. דנו בזה הרבה בפוסקים, ודיברתי בזה עם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ולהבחל"ח הגר"ח קניבסקי שליט"א, ואין הדברים ברורים אצלי כל כך, וצ"ע [מה שברור הוא רק שהוצאות אוכל ושתיה וכדו' בכלל "הוצאות שבת" חוזרות, כמבואר בשו"ע ומ"ב סי' רמ"ב].

ה. בודאי אינו כלול בכלל "הוצאות שבת", משום שאחר שיעבור זמן של "בכדי שיעשו" מותר לקנות מהם [אם לא נעשה בשבת בעצמה]. אבל יש להדגיש, שיש ענין לא לקנות מחנות שמחללים שבת משום דהוי מסייע ביד עוברי עבירה, וכך אמר לי מרן הגרי"ש זצ"ל, והמקפיד בזה בודאי יזכה לברכה מרובה מן השמים.

ו. כנ"ל בשאלה ד'.

ז. הפסקי תשובות האריך בזה הרבה, בהלכות ברכות, עיי"ש ואכמ"ל. ומו"ר מרן הגר"ע אויערבאך שליט"א אמר לי שרק על מי שהוא בבחינת "ריש גלותא" אפשר לברך בשם ומלכות, כמו מרן

פורטל התוכן הרשמי של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' > ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < הודעות > גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א > ועוד

או בלחיצה על הקישור: [מכון 'דברי מאיר'](https://5e1c4309dd0b6.site123.me/)

כנסו לכתובת: <https://5e1c4309dd0b6.site123.me/>